

Østfold fylkeskommune
post@ofk.no

Oslo, 30. juni 2025

Dette brevet sendes på vegne av Asker Elveforum, BirdLife Oslo og Akershus, Bærum Elveforum, DNT Oslo og Omegn, Lillomarkas Venner, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Nesodden Kajakklubb, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oslo, Oslo Elveforum, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslofjordens Friluftsråd, Romerike Sopp- og Nyttevekstforening, Østensjøvannets venner og Østmarkas Venner.

Uttalelse til

Planprogram og hovedutfordringer til regional plan for Glomma vannregion, 2028 - 2033

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) i Oslo og Akershus er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene i Oslo og Akershus fylker. Formålet med FNF er å styrke de tilsluttede organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene. Vi har erfart at det er langt igjen til det vi mener er «helhetlig vannforvaltning» og vi ønsker å bidra med vår kunnskap og vårt engasjement for natur og friluftsliv.

Innspill til Planprogram 2028 – 2033, Glomma vannregion

Kap. 3 Tema som bør få forsterket oppmerksomhet i planperioden

FNF Oslo og Akershus støtter planprogrammets forslag til tema som bør få forsterket oppmerksomhet i neste planperiode (arealforvaltning, klimatilpasning, naturverdier og naturtjenester, restaurering av vann og vassdrag, formidling og kommunikasjon, forskning og ny teknologi).

Kommentarer:

- Vannforskriftens §4 Miljømål og §12 Integrering i planlegging og saksbehandling brukes for lite i arealforvaltningen:

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
osloogakershus@fnf-nett.no | Storgata 28A, 0184 Oslo | 90 65 16 61/92 42 16 30
organisasjonsnummer 918 940 359 | <https://fnf-nett.no/oslo-og-akershus/>

- §4 setter et høyt miljømål og forbyr forringelse av vann, men åpner for unntak ved tungtveiende samfunnshensyn – noe som ofte blir brukt i praksis.
- §12 pålegger myndigheter å innarbeide vannmiljømål i all relevant planlegging og saksbehandling. I tillegg forutsettes at en del vilkår skal være oppfylt og besvart, bl.a. at alle praktisk gjennomførbare tiltak skal settes i verk for å begrense negativ utvikling og at samfunnsnyttene skal være større enn tapet av miljøkvalitet.
- I praksis skjer dette ofte for svakt eller for sent. I praksis tolkes §§4 og 12 ofte skjønnsmessig, noe som gjør at det relativt lett gis unntak. Når slike unntak først legges ut på høring, er det som regel vanskelig å få endret vedtaket i etterkant.

Vannforskriftens §§4 og 12 må tas mer i bruk i arealforvaltningen!

- **Alle vannforvaltningsplaner må inkludere kysten som resipient.** Alle vassdrag har kysten som resipient. Det betyr at alle vannforvaltningsplanene for samtlige vassdrag må inkludere endelig resipient (kysten/fjorden/havet) og konsekvensene her. Det er svært uheldig dersom vannforvaltningen ikke inkluderer resipienten.
- **Miljøtilstanden i Oslofjorden må få forsterket oppmerksomhet** i planperioden. Det er viktig at ny vannforvaltningsplan ses i sammenheng med den helhetlige tiltaksplanen for Oslofjorden. Dagens tiltaksplan varer ut 2026, og fredag 20. juni vedtok Stortinget at det skal lages en ny restaureringsplan for Oslofjorden. Dette må tas med videre i prosessen med ny regional plan.
- Se under «Medvirkning» for kommentarer til **formidling og kommunikasjon**
- Se under «Innspill til hovedutfordringer» for kommentarer til **naturverdier og naturtjenester**, kantsone spesielt.

Kap. 9.2 Plan for deltakelse og medvirkning

Natur- og friluftslivsorganisasjonene ønsker å medvirke for bedre vannmiljø!

Frivillige organisasjoner har verdifull lokalkunnskap og ønsker å bidra i vannforvaltningen. Likevel møter vi mange praktiske og strukturelle barrierer som gjør det krevende å delta reelt. Terskelen for medvirkning må senkes – det skal være mulig å engasjere seg for elva eller fjorden man bryr seg om uten å være ekspert på vannforskriften. Det vil gjøre det enklere å få frivillighetens erfaring og perspektiver inn i forvaltningen.

Tilgjengelig og forståelig informasjon

For å styrke frivillighetens deltakelse i vannforvaltningen, må informasjon være tilgjengelig, tydelig og relevant:

- **Bruk klart og folkelig språk** i kommunikasjonen med frivilligheten – unngå teknisk, juridisk og forvaltningspreget stammespråk som gjør det vanskelig å delta.
- **Kommunene bør synliggjøre vannforvaltningsarbeidet bedre på nettsidene sine** – både hva som er gjort, hva som gjenstår, hvordan frivilligheten kan bidra og hvem man kan kontakte om hva.
- **Vannportalen er et viktig verktøy**, men er ikke alltid oppdatert med kontaklinformasjon, lokale dokumenter eller relevant framdrift – dette bør forbedres for å styrke tillit og medvirkning.

- **Det bør utvikles korte veiledninger tilpasset frivilligheten** for å gjøre det enklere å forstå hvordan vannforvaltningen fungerer og hvor man kan engasjere seg, f.eks. med videoer og infografikk.

Lokal og regional medvirkning

Vannforvaltningen er bygget på prinsippet om lokal og regional medvirkning, der interesseorganisasjoner skal bidra med erfaring og perspektiver i vannområdene. Natur- og friluftslivsorganisasjonene ønsker å kunne bidra i vannforvaltningen også utenfor de formelle høringsrundene, gjennom deltakelse i både regionale og lokale referansegrupper og andre samarbeidsarenaer i vannområdene. Enkelte av organisasjonene bidrar også eller ønsker å bidra med praktiske tiltak som restaurering, kartlegging og overvåking i vassdragene.

- **Fungerer referansegruppene etter hensikten?**

Vi er usikre på om disse fungerer etter hensikten overalt – flere svært relevante organisasjoner i vårt nettverk kjenner ikke til gruppene, eller har ikke blitt invitert med. FNF Oslo og Akershus står på e-postlister og som referansegruppedeltaker i flere vannområder, men deltar ikke aktivt. Det skyldes både kapasitetsutfordringer og manglende lokal tilknytning da FNF jobber på regionalt nivå. For FNF Oslo og Akershus er den regionale referansegruppen mer relevant, og her ønsker vi å delta – aller helst med god forhåndsinformasjon, tydelig agenda og praktiske forberedelsespunkter, slik at vi kan hente inn synspunkter fra vårt nettverk i forkant.

- **Tilrettelegging for frivilligheten i lokale referansegrupper**

Frivilligheten er en viktig ressurs i vannforvaltningen. For at denne ressursen skal komme til nytte, må det legges til rette for reell medvirkning.

Det betyr at frivillige må møtes med respekt for deres tid og kapasitet.

- Invitasjoner bør være konkrete og forståelige, med tydelig formål og lav terskel for å delta.
- Gi nøkkelinformasjon framfor store dokumentmengder, og skap rom for dialog, ikke bare informasjon.
- Bruk etablerte nettverk for å finne rett person, og tilby fleksible måter å bidra på. FNF bidrar gjerne!
- Tidspunkter for møter: ansatte i organisasjonene kan ofte stille i møter på dagtid, men de frivillige kan stort sett kun møte etter normal arbeidstid.
- Alle kommuner bør ha en vannforskriftkoordinator som har ansvar for å følge opp de lokale frivillige organisasjonene, eks Asker kommune, der de har årlige møter med relevante lokale organisasjoner.

- **Hvilke representanter sitter i hvilke referansegrupper?**

Vi etterspør også oppdatert og tilgjengelig informasjon om hvem som faktisk sitter i de ulike referansegruppene – er en slik oversikt tilgjengelig noe sted?

Innspill til Hovedutfordringer i Glomma vannregion

FNF Oslo og Akershus har ikke kapasitet til å innhente ny informasjon om eventuelle forbedringer av beskrivelsene av miljøtilstand og påvirkninger på vannforekomstene. Men vi vet for eksempel at landbrukets tiltak for å motvirke avrenning og fysiske inngrep, behovet for gode avløpsløsninger,

samt klimatilpasning gjennom restaurering og naturbaserte tiltak, er viktig for å sikre god vannkvalitet og økologisk tilstand i vassdragene.

Vi vil spesielt trekke fram tre tema som vi mener er svært viktige utfordringer med stor betydning for vannforvaltningen i vår region:

1. Høye terskler for deltakelse i vannforvaltningen

Det er et problem at mye kunnskap og engasjement fra natur- og friluftslivsorganisasjonene ikke når inntil vannforvaltningen. Mange opplever at det er vanskelig å forstå hvordan vannforvaltningen fungerer, og samtidig er systemet for dårlig tilrettelagt for å ta imot innspill og medvirkning fra frivilligheten. Bruk av fagspesifikt språk og tunge dokumenter gjør terskelen for deltakelse høy, selv for aktører med stor interesse og kompetanse.

2. Manglende ressurser i vannforvaltningen

Manglende og ustabil finansiering av vannområde-koordinatorstillingene skaper store utskiftninger, noe som igjen fører til svakere fremdrift og tap av kontinuitet i vannforvaltningsarbeidet. Samtidig opplever kommunene en tydelig økning i oppgaver knyttet til oppfølging av vannforvaltningsplanene. Mange fremhever vannområde-koordinatorenes rolle som avgjørende, og behovet for å sikre og videreføre disse stillingene er godt dokumentert. Likevel er dette ikke tilstrekkelig dersom målene i vannforskriften skal nås. For å sikre reell gjennomføring og ansvarliggjøring må det også settes av øremerkete ressurser i hver enkelt kommune – i praksis betyr det en lokal vannforvalter. I dag har forvaltningen verken nok finansiering eller nødvendige virkemidler til å møte ambisjonene som ligger i forskriften.

3. Kantsoner langs vassdrag

Kantsoner spiller en helt avgjørende rolle for vassdragsøkologien og for å oppnå god miljøtilstand i vannforekomster. Det er derfor positivt og på høy tid at kantsoner nå løftes tydelig frem i de nasjonale føringene. Likevel er det fortsatt store utfordringer i praksis. Restaurering og skjøtsel av kantsoner nevnes som sentrale tiltak, blant annet i Oslofjordplanen, men mange områder preget av eutrofiering fra landbruk mangler fortsatt tilstrekkelig oppfølging. Forvaltningen av kantsoner fremstår fragmentert og svak – med få tilsyn, lite oppfølging av tips om brudd på regelverk, og ingen formelle sanksjoner mot overtredelser. Lokalt ligger ansvaret ofte hos landbrukskontorene, men disse har begrensede virkemidler og utfordringer med å sanksjonere manglende kantsoner.

Det er også behov for økt bevissthet i arealplanleggingen: Eldre planer, lokale næringsinteresser og dispensasjoner fra politisk hold fører fortsatt til nedbygging av vassdragsnaturen – selv i 2025. Hvis kantsonene skal kunne gjøre jobben sin, må forvaltningen styrkes både faglig, juridisk og økonomisk, og arbeidet med å sikre og restaurere kantsoner må få en tydeligere plass i planprogram og gjennomføring.

Vennlig hilsen

Forum for Natur og Friluftsliv Oslo og Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker

Koordinator

FNF Oslo og Akershus